

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ПЕДАГОГА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ
ЗМІСТУ ОСВІТИ ТА ВИМОГ РИНКУ
ПРАЦІ
(з акцентом на особливості
воєнного часу)**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

**26 січня 2023 р.
м. Вінниця**

УДК 371.122.1

Професійна компетентність педагога в умовах оновлення змісту освіти та вимог ринку праці (з акцентом на особливості воєнного часу. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції – Вінниця: ВСП «ВТЕФК ДТЕУ», ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2023.-273 с.

У збірнику матеріалів конференції розглядаються питання:

1. *Психолого-педагогічні аспекти в освітньому процесі закладів освіти в умовах воєнного стану.*
2. *Розвиток DIGITAL-технологій як чинник забезпечення організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.*
3. *Протидія кіберзагрозам, цифрова грамотність та інформаційна гігієна викладачів та здобувачів в освітньому процесі.*
4. *Особливості роботи зі студентами у статусі тимчасово переміщених осіб.*
5. *Особливості профорієнтаційної роботи та організація вступної компанії в умовах воєнного стану.*
6. *Роль стейкхолдерів у організації освітнього процесу закладів освіти.*

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії - Лозовська Н.І. –директор ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Відповідальний секретар - Тимошенко Н.М. – завідувач навчально-методичного кабінету ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Члени редакційної колегії:

Савлук Людмила Іванівна – заступник директора з навчальної роботи, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії;

Єрмоленко Андрій Борисович – завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат політичних наук, доцент;

Тимошенко Наталія Миколаївна - завідувач навчально-методичного кабінету коледжу, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук;

Дудник Лариса Володимирівна – завідувач відділення, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії;

Бабійчук Інна Василівна, Мельник Оксана Анатоліївна, Мельник Оксана Віталіївна, Лаврова Олена Русланівна – викладачі циклової комісії філології.

За достовірність фактів, статистичної інформації, власних імен, цитат та інших відомостей, наданих у рукописах, відповідальність несуть автори публікацій.

ЗМІСТ

І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<i>Павліна АНТОНОВА, спеціаліст вищої категорії, методист КЗФПО «Новобузький фаховий педагогічний коледж»</i>	
Комплексні підходи до подолання тривожності та стресу під час війни засобами музики.....	12
<i>Любов БАБІЙ, викладач, спеціаліст вищої категорії, ВСП «Вінницький торговельно – економічний фаховий коледж ДТЕУ»</i>	
Вплив російсько-української війни на формування психологічного стану студентів.....	14
<i>Інна БАБІЙЧУК, Оксана МЕЛЬНИК, викладачі ВСП «Вінницький торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»</i>	
Вивчення української мови в умовах воєнного стану.....	16
<i>Світлана БЕРЕЗОВСЬКА, викладач ВСП «Фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну Поліського національного університету»</i>	
Використання інформаційних технологій, як напрям покращення якості освітніх послуг	20
<i>Аркадій ВОЛКОТРУБ, викладач зарубіжної літератури Відокремленого структурного підрозділу «Чернятинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»</i>	
Викладання зарубіжної літератури в коледжі під час війни.....	22
<i>Людмила ГОРОБЕЦЬ, викладач ВСП «Вінницький торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»</i>	
Особливості сучасної освіти України в контексті теорії поколінь та економічних реалій сьогодення.....	25
<i>Тетяна ДЕМЧЕНКО, викладач психології</i>	
<i>Альбіна КРАСНЮК, соціальний педагог ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти переробної промисловості»</i>	
Психологічні особливості підтримки учасників освітнього процесу у подоланні тривоги в умовах воєнного стану.....	27
<i>Юрій ДОВГАНЬ, , кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу та реклами, ВТЕІ ДТЕУ</i>	
<i>Лариса ДОВГАНЬ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, ВТЕІ ДТЕУ</i>	
Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок.....	30
<i>Вікторія ДОЦЕНКО, викладач ВСП «Технологічно-промисловий фаховий коледж ВНАУ</i>	
Формування екологічної свідомості і екологічної компетентності у студентів на заняттях з біології.....	33

Вигорання можна розпізнати, якщо є відсутність відчуття власної ефективності, брак сил на конструктивне розв'язання проблем, емоційне та фізичне виснаження, відсутність задоволення від роботи.

Щоб підтримати себе потрібно подбати про відновлення на різних рівнях: фізичному, духовному та розумовому; відрегулювати навантаження відповідно до свого самопочуття; у конфліктних ситуаціях взяти паузу й дати собі час все обміркувати; практикувати вдячність: щодня занотуйте або проговорюйте 3-5 хороших речей, які з вами сталися. Якщо відчуваєте потребу, попросіть про допомогу та підтримку людину, якій ви довіряєте або зверніться до психолога [1].

Отже, освітній процес під час воєнного стану – це виклик для викладачів, але варто запастися вже сьогодні ефективною стратегією щодо відновлення сил та енергії, щоб навчання було сповнено натхненням та новими перемогами. І треба пам'ятати, що мета навчання під час війни – це не тільки і не стільки набуття і засвоєння предметних знань, а й психологічна підтримка, просте спілкування.

Вірте – все буде добре! Ми впораємось! Ми переможемо! Кожен із нас чесною працею і вірою наближає цю перемогу.

Список використаних джерел:

1. Посібник «Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни».

URL: <https://drive.google.com/file/d/1r0qbJVjXfSjLtvzvJDeicK5YFI6wZL/view>

2. Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану. Додаток 1 до листа Міністерства освіти і наук України від 19.08.2022 р. №1/9530.

URL: <https://www.schoollife.org.ua/psychologichni-aspekty-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-umovah-voynnogo-pislyavoyennogo-stanu/>

3. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. URL: <https://vorozhba.lbd-osv.gov.ua/news/16-03-04-31-08-2022/>

4. Спільно до навчання. URL: <https://osvitanow.org/>

5. Щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в 2022/2023 навчальному році. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8794729-22#Text>

Юрій ДОВГАНЬ,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу та реклами,
ВТЕІ ДТЕУ*

Лариса ДОВГАНЬ,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та
перекладу, ВТЕІ ДТЕУ*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЛОГІСТИКИ ТА УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК

Сучасні перетворення в суспільстві та економіці викликають об'єктивну потребу у фахівцях сфери логістичної діяльності, які мають компетенції та компетентності для здійснення постійного аналізу мінливих умов соціально-економічного середовища, прийняття

та реалізації як стандартних, так і оригінальних управлінських рішень в сфері логістики. До кола обов'язків фахівців з логістики сьогодні все частіше належать питання налагодження, підвищення стійкості та надійності ланцюгів поставок.

Ефективність професійної діяльності фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок залежить від накопичених ним знань, набутих умінь і навичок, особистісних якостей і здібностей, гнучкості та оригінальності мислення, вміння формувати ефективні стратегії вирішення управлінських завдань. Успіх сучасного випускника визначається його здатністю адекватно реагувати на динамічну зміну умов діяльності, оскільки державі, суспільству та бізнесу необхідні професійні фахівці, які мають такі компетенції та компетентності, які дозволяють швидко перебудовувати зміст своєї роботи відповідно до актуальних вимог ринку праці [1].

Особливої актуальності питання швидкої та якісної підготовки фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок набули після початку вторгнення Росії, ведення бойових дій та впровадження військового стану. Збройна агресія призвела до руйнації існуючих ланцюгів поставок, блокади морських портів, припинення авіасполучення, обмеження автомобільних та залізничних вантажоперевезень тощо. В воєнних умовах від того як побудована логістика та ланцюги поставок залежить безперебійне та бездефіцитне забезпечення населення українських міст і сіл продовольством, ліками, товарами першої необхідності, критично важливого значення набуває військова логістика.

Традиційна, для вищої освіти України, система професійної підготовки кадрів в сфері логістики та управління ланцюгами поставок є орієнтованою на формування у здобувачів освіти певних знань, навичок та умінь у предметній галузі. Водночас, від таких фахівців на сучасному ринку праці вимагають наявності комплексу як професійних, так і особистісних якостей, серед яких провідні місця посідають: системність, критичність та проблемна орієнтованість мислення; висока інформаційна та правова культура; підвищена відповідальність; ефективність; ініціативність; творчий підхід тощо. Для формування зазначених якостей у майбутніх фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок необхідним, на нашу думку, є застосування компетентнісного підходу.

Науковці виділяють п'ять груп ключових компетенцій, якими має володіти сучасний фахівець: 1) політичні та соціальні; 2) мультикультурності, тобто здатності комунікувати з різними культурами та релігіями; 3) комунікабельності; 4) цифрові, пов'язані з виникненням інформаційного суспільства; 5) спрямовані на особистісний та професійний саморозвиток впродовж життя [2].

Освіта, яка базується на компетенціях, зосереджується на формуванні у здобувачів освіти життєвих навичок і практичне застосування знань, а також на тому, що вони в результаті навчання мають виконувати (вмітять робити), а не на тому, чого вони мають навчитися. Застосування компетентнісного підходу допомагає здобувачам освіти в процесі навчання набувати і засвоювати знання, зосереджує увагу на формуванні особистих, соціальних, культурних та професійних компетенцій, які відповідатимуть потребам сучасного суспільства та будуть необхідними у подальшому професійному житті.

Типовий набір компетенцій і компетентностей фахівців включає в себе знання та здібності як професійного, так і соціального спрямування. Важливе значення у формуванні необхідної моделі компетенцій і компетентностей фахівця з логістики та управління ланцюгами поставок відіграє наявність та співвідношення у нього так званих «hard skills» («тверді (жорсткі) навички») та «soft skills» («м'які навички»), тобто навичок, пов'язаних із формальним (технічним) боком професійної діяльності, а також універсальних соціальних навичок, пов'язаних з ефективною комунікацією та взаємодією [3].

До твердих навичок фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок можна віднести професійні і технічні навички, основою яких є відповідні знання: професійні знання, знання і вміння використання комп'ютерних програм, володіння іноземною мовою тощо. Тверді навички є універсальними до застосування та не залежать від середовища в якому працює фахівець. Наявність твердих навичок може бути підтверджена документально (дипломи, сертифікати), а також легко перевірена роботодавцем, наприклад за допомогою проведення професійно-орієнтованого тесту.

В суспільстві постіндустріального типу домінантами стають універсальні та багатопрофільні знання та технології, які визначають вибір перспективних напрямів розвитку системи освіти та її модернізацію. В даному контексті останнім часом в середовищі науковців, роботодавців та спеціалістів з управління персоналом широко обговорюється так звана модель компетенцій «Т-подібних» фахівців.

Визнані американські спеціалісти у сфері підготовки фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок Мартін Крістофер (Martin Christopher), Джон Менген (John Mangan) та Чандра Лелвені (Chandra Lalwani) у своїх роботах [4; 5] обґрунтували необхідність формування у сучасних фахівців даної сфери «Т-подібної» компетентнісної моделі та визначили наступний набір потрібних фахівцям компетенцій і компетентностей:

- розуміння потреб ринку та споживачів;
- здатність до управління в складних та динамічно мінливих умовах;
- експертне вміння використовувати інформаційні системи та застосовувати інформаційні технології;
- здатність визначати, вимірювати та управляти обслуговуванням визначених сегментів ринку;
- розуміння «вартості обслуговування» та часових показників його ефективності;
- функціональна досконалість у поєднанні із міжфункціональним розумінням;
- здібності роботи в команді;
- вміння управляти взаємовідносинами, налагоджувати взаємовигідне та перспективне співробітництво.

В даній «Т-подібній» моделі чітко визначається необхідність поєднання глибоких твердих та м'яких компетенцій і компетентностей фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок.

Враховуючи військові дії, сучасний стан національної економіки та світові тенденції розвитку логістики, пришвидшення появи і впровадження новітніх логістичних технологій і обладнання, одним з напрямів підвищення ефективності логістики та управління ланцюгами поставок в Україні має стати покращення кадрового забезпечення та глибока професіоналізація логістичної діяльності, швидка та якісна підготовка «Т-подібних» фахівців з логістики та управління ланцюгами поставок, які володітимуть глибокими професійними знаннями та широким набором універсальних соціальних навичок.

Список використаних джерел:

1. Поліщук І.І., Довгань Ю.В. Логістична компетентність як складова ефективності логістики. *Modern Economics*. 2021. № 28 (2021). С. 127–133. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-18).
2. Dovhan L. Development of «soft skills» during ESL course for business students. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 37. Т. 1. С. 127–131. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-1-20>.

3. Hutmacher, W. (1997). Key competencies for Europe. *Report of the Symposium, 27–30 March*, (pp. 27–31). Berne, Switzerland.

4. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management, 4th edition. Harlow: FT/Prentice Hall, 2011. 288 p.

5. Managan J., Lalwani C. Global Logistics and Supply Chain Management, 3rd edition. Cornwall: Wiley, 2016. 418 p.

Вікторія ДОЦЕНКО,
Викладач ВСП «Технологічно-
промисловий
фаховий коледж ВНАУ

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ І ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З БІОЛОГІЇ

Погіршення стану навколишнього середовища, що впливає на здоров'я та життєдіяльність людей, актуалізувало розв'язання екологічних проблем надважливих для людства. Проте ефективність вирішення означених залежить від екологічного виховання суспільства в цілому і молоді зокрема. У процесі формування екологічної компетентності молодого покоління важливим є високий рівень екологічної свідомості самого викладача, адже студентам властиве наслідування дій дорослого. Тому викладач, його дії та вчинки мають стати прикладом – усе це сприяє формуванню екологічних переконань, ціннісних орієнтацій [16].

На базі екологічної свідомості формується екологічне мислення і, як наслідок, екологічний світогляд. Він залежить від того, що знаходилося в основі його формування – наукові знання, вищі етичні принципи, мистецтво або релігійне спрямування. Але в кінцевому рахунку, найважливішими є саме наявність сформованого екологічного світогляду, а не певний шлях його формування. Тому, екологічний світогляд “в ідеалі” мусив би носити риси, як об'єктивної наукової інформації, глибинних моральних принципів людини, чи соціальної групи і інтуїтивно-мистецького сприйняття природи.[15]

Необхідно відзначити, що проблема екологічної свідомості почала ставитися відносно недавно, а предметом екологічної психології стала буквально в останнє десятиліття [1 с.68-69].

Екологічна свідомість – це індивідуальна і колективна (суспільна) здатність усвідомлювати нерозривний зв'язок кожної окремої людини і всього людства загалом з цілісністю і відносною незмінністю природного середовища існування людини, усвідомлення необхідності використання цього розуміння у практичній діяльності, вміння і звичка діяти стосовно природи, не порушуючи зв'язок і колообіг природного середовища, сприяти їхньому поліпшенню для життя нинішнього і майбутніх поколінь людей [7. с.168].

На думку психологів С. Дерябо, В. Ясвіна, під екологічною свідомістю слід розуміти сукупність уявлень про взаємозв'язки у системі «людина – природа» і в самій природі, існуючого ставлення до природи, а також відповідних стратегій взаємодії з нею [3,с. 54;с. 104].

Процес формування екологічної свідомості стає ефективним коли дотримуються такі педагогічні умови:

- зміст формування екологічної свідомості студентів, що базується на міждисциплінарній інтеграції різного типу наукового знання, реалізується на рівні наукових дисциплін, на рівні наукового матеріалу і на рівні педагогічної практики [2,с.59];

- оволодіння студентами екологічними знаннями доповнюється формуванням етичних норм, які окреслюють можливі межі взаємодії людини з природою [8,с.128];